

گفت‌و‌گو با حسن بنیانیان، فعال و مدیر فرهنگی پیشین درباره یکی از مباحث کلیدی در رابطه میان مردم و حاکمیت

عبور از گسل‌ها با مطالبه‌گری

سیدحسین حسینی | یکی از مباحث کلیدی و بحث‌برانگیز در روابط دولت و شهروندان، مفهوم «مطالبه‌گری» است. در حالی که مطالبه‌گری به‌عنوان ابزاری برای دسترسی به حقوق شهروندی و خدمات عمومی مطرح می‌شود، گاهی مرز آن با مفاهیمی چون «تخریب»، «سیانمایی» و «غوغاسالاری» به شدت کمرنگ و مبهم می‌شود. این ابهام‌ها نه تنها مانع فهم صحیح و عمیق این مفهوم می‌شود، بلکه به یکی از موانع اصلی نهاده‌ین شدن فرهنگ مطالبه‌گری در میان مردم و مسئولان تبدیل شده است. از این رو، نیاز به تعریف دقیق و شفاف چارچوب‌ها و عناصر ذاتی مطالبه‌گری احساس می‌شود.

در این راستا، روزنامه قدس در گفت‌وگویی اختصاصی با دکتر حسن بنیانیان، رئیس سابق کمیسیون فرهنگی اجتماعی شورای عالی انقلاب فرهنگی و مشاور فرهنگی رئیس دانشگاه آزاد کشور به بررسی ابعاد مختلف این مسئله پرداخته است.

فراخبر

میراحمد رضا مشرف | روابط و همکاری‌های نزدیک

ایران و روسیه در سال‌های اخیر به شدت از سوی آمریکا و متحدانش مورد توجه قرار گرفته است. در این میان، بعد نظامی این همکاری‌ها بیش از پیش تحت نظر قرار دارد. آن هم در شرایطی که میان مسکو و تهران هیچ نوع اتحاد نظامی کامل و یا پیمان امنیت دفاعی متقابلی وجود ندارد. با این همه غرب باور دارد این روابط تقویت شده و همچنان در مسیر پیشرفت حرکت می‌کند. در چنین شرایطی در روزهای اخیر پرونده مهم دیگری در روند همکاری نظامی ایران و روسیه بازگشایی شده که توجه و حساسیت فوق‌العاده‌ای را در جهان غرب و همچنین رژیم صهیونیستی برانگیخته‌است.

در روزهای اخیر خبری در ارتباط با درز اسناد محرمانه خرید جنگنده پیشرفته سوخو-۳۵ روسیه توسط ایران منتشر شده که جنجال بزرگی به پا کرده است. بر مبنای اطلاعاتی که ظاهراً به بیرون درز پیدا کرده، ایران و روسیه در سال ۲۰۲۳ میلادی توافق به ارزش ۵/۵ میلیارد دلار برای سفارش جنگنده فوق پیشرفته سوخو-۳۵ به امضا رسانده‌اند که در نوع خود در چند دهه ارتباطات نظامی میان دو کشور، بی سابقه بوده است. این قرارداد شامل خرید ۴۸ فروند سوخو-۳۵ است که ۱۶ فروند در مرحله اول و احتمالاً در سال ۲۰۲۶ و بقیه نیز تا سال ۲۰۲۸ به تهران تحویل داده خواهد شد. در همین اسناد تأکید شده چندین کارخانه نظامی و صنعتی در روسیه فرایند تولید

این جنگنده‌ها را از همان هنگام آغاز کرده و اکنون به مرحله

تحویل نخستین محموله به ایران نزدیک شده‌اند. هزینه

این سفارش از جانب ایران پرداخت و تسویه شده است.

■ ویژگی‌ها و قابلیت‌های جنگنده سوخو-۳۵

اما اینکه چرا افشای جزئیات این معامله نظامی بزرگ تا بدین حد جنجالی شده و از سوی جهان غرب و رژیم صهیونیستی با دقت و حساسیت پیگیری می‌شود، تا حد زیادی در قابلیت‌ها و توانایی‌های ویژه این جنگنده فوق‌مدرن بازمی‌گردد. جنگنده سوخو-۳۵ که در ناتو با عنوان فلانکر-۵ی شناخته می‌شود، یکی از توانمندترین جنگنده‌های غیر رادارگیر شناخته‌شده در جهان است. در عین حال این جنگنده از توانایی‌های ویژه دیگری همچون ایجاد اختلال راداری و فریب الکترونیکی برای نفوذ در شبکه‌های یکپارچه دفاع هوایی (مانند شبکه دفاع هوایی رژیم صهیونیستی) برخوردار است. جفت شدن با سامانه‌های پدافند اس-۴۰۰ مورد مهم دیگری است که در دفاع از حریم هوایی ایران نقش تعیین‌کننده دارد. تا پیش از انتشار اسناد اخیر، بسیاری تحلیل می‌کردند که با توجه به شرایط جنگی روسیه و نیاز خود

پرونده همکاری نظامی ایران و روسیه زیر ذره‌بین غرب و رژیم صهیونیستی است

یک ماجرای روسی

این کشور، تحریم‌های بین‌المللی روسیه به ویژه در حوزه الکترونیک و همچنین مخالفت احتمالی غرب، مسکو ممکن است این قرارداد نظامی را لغو کرده و یا در بهترین حالت، با تأخیر زیاد به اجرا درآورد. با این حال همه شواهد و مدارک درز یافته حکایت از آن دارد که روس‌ها با جدیت به دنبال اجرای تعهدات خود بوده و احتمالاً جنگنده‌ها را در زمان مقرر به ایران تحویل خواهند داد.

■ پیامدهای سوخوبی همکاری نظامی ایران و روسیه
از دیدگاه اغلب تحلیلگران نظامی این خرید مهم‌ترین مدرن‌سازی هوانوردی در ایران در بیش از چهار دهه اخیر است. تحویل سوخو-۳۵ به ایران می‌تواند تغییری عمده در قدرت هوایی خاورمیانه و حتی ائتلاف‌های جهانی ایجاد کند. این جنگنده‌ها آسیب‌پذیری آسمان ایران در برابر حملات هوایی آمریکا و رژیم صهیونیستی را به شدت کاهش خواهد داد و در ترکیب با سامانه‌های دفاعی مانند اس-۴۰۰، انجام عملیات نظامی در فضای ایران را بسیار دشوار خواهد کرد. دقیقاً به همین دلیل است که رژیم صهیونیستی انتقال سوخو-۳۵ به ایران را یک خط قرمز راهبردی تلقی کرده و از هم اکنون اقداماتی را برای

ثبات بیشتری برخوردار شوند. همچنین باید به‌طور جدی به توسعه اتاق‌های فکر و اندیشه‌ورزی در سطوح مختلف کشور پرداخته شود. این اتاق‌ها باید با استفاده از مبانی علمی و اسلامی، راهکارهایی را برای رفع مشکلات موجود ارائه دهند. علاوه بر این، سازمان‌های نظارتی باید توانمند شوند تا از مسئولان بخواهند که به‌طور دقیق و منطقی به مطالبات مردم پاسخ دهند. این رویکرد باید در تمامی سطوح اجرایی کشور پیاده‌سازی شود تا بتوانیم به وسیله مطالبه‌گری فاصله میان مردم و حاکمیت را کاهش دهیم.

■ آیا هر مطالبه‌ای می‌تواند به همین کنش منجر شود؟

طبیعتاً، مردم مطالبات بحق فراوانی دارند و حاکمیت وظیفه دارد به این‌ها پاسخ بدهد. این در جای خودش محفوظ؛ اما این حقیقت را هم نمی‌توان پنهان کرد که یکی از مشکلات اساسی این است که ما هنوز نتوانسته‌ایم تبیین علمی و عالمانه‌ای از مطالبات مردم ارائه دهیم. واقعیت این است که بخشی از این مطالبات، از ریشه‌هایی اشتباه ناشی می‌شوند که در واقع انتظاراتی غیرمنطقی از حاکمیت هستند. بخشی دیگر به دلیل ناآگاهی‌است و برخی از مطالبات نیز اساساً هیچ ریشه‌ای برای ساختن یک جامعه اسلامی ندارند. از آنجایی که منابع نفت و گاز هم به جای مالیات مردم، تأمین‌کننده بودجه عمومی هستند، این وضعیت تقویت شده‌است.

در واقع در این وضعیت که بودجه عمومی از جایی غیر از مالیات مردمی تأمین می‌شود، این مطالبات هم بدون تعدیل طبیعی در درون جامعه امکان رشد پیدا می‌کنند.

با احترام به همه مطالبات بحق مردم، ما در مقام عمل، در کشور بانوعی فرهنگ مطالبه‌گری هم‌رویه‌رو هستیم که به‌طور طبیعی از هر خدمتی، خدمت بالاتری را مطالبه می‌کند. این مسئله نیازمند اصلاح ساختار فرهنگی و آگاهی بخشی به جامعه است. اصلاح این وضعیت، عامل مهمی است که بشود مطالبات بحق را به‌طور جدی از حاکمیت پی گرفت.

■ آیا دولت کنونی و مجلس قادر خواهند بود که این اصلاحات را در ساختار مدیریتی اعمال کنند؟

دولت و مجلس می‌توانند نقش اساسی در این اصلاحات ایفا کنند، اما این نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و علمی‌است. نخستین گام در این مسیر، توجه ویژه به شایسته‌سالاری و انتخاب مدیران بر اساس صلاحیت‌های علمی و اجرایی است. در کنار این، باید توجه بیشتری به تقویت ثبات در نهاد‌های اجرایی و اتخاذ تصمیم‌های علمی مبتنی بر اندیشه اسلامی داشته باشیم. این اقدام‌ها باید به‌طور تدریجی در تمام سطوح اجرایی کشور پیاده‌سازی شوند. اگر دولت کنونی بتواند از اتاق‌های فکر و اصلاحات علمی برای مدیریت بهره‌بردار کند، قطعاً می‌تواند سطح پاسخ‌گویی به مطالبات مردم را به سطح مطلوب برساند و در این راه موفق خواهد بود.

شبیه‌سازی درگیری میان این جنگنده و جنگنده غربی اف-۳۵ آغاز کرده است.

■ پیامدهای سیاسی همکاری نظامی ایران و روسیه

اما این همکاری نظامی و دست‌یابی ایران به جنگنده سوخو-۳۵ می‌تواند پیامدهای سیاسی مهمی برای جهان منطقه و دو کشور ایران و روسیه به همراه داشته باشد. در سطح بین‌المللی این اقدام روس‌ها نشانه چندقطبی شدن فراینده جهان و بی‌توجهی روسیه، ایران و برخی دیگر از کشورهای مهم جهان همچون چین به تحریم‌ها و اقدام‌های محدودکننده جهان غرب و همچنین مهر تأییدی بر تحقق رسمی پایان ماجرای برجام و تحریم تسلیحاتی ایران است. در وجه منطقه‌ای بدون شک توازن قدرت در منطقه به نفع ایران تقویت شده و تسلط ایران بر فضای هوایی منطقه را افزایش خواهد داد، اما این توافق نظامی برای هر دو کشور در بعد داخلی هم مهم است، در روسیه این امر نشانه‌ای از شکست تحریم‌ها و محدودیت‌های غرب و تداوم رونق و شکوفایی صنایع به ویژه در حوزه نظامی تلقی می‌شود. اما در ایران این موضوع می‌تواند منتقدان رویکرد روسیه در قبال جنگ ۱۲روزه ایران و رژیم صهیونیستی را تا حد زیادی آرام کند، به ویژه اینکه اسناد درز یافته نشان می‌دهد روند همکاری مستشاری در راستای تحقق این توافق، دست‌کم از یکی دو سال پیش و به شکلی مخفیانه آغاز شده است.

هدایت جاوید | تازه‌ترین بیانیه شورای همکاری خلیج فارس که با تکرار

ادعاهای نخنما علیه کشورمان و البته این بار با لحنی تندتر تنظیم شده بی سابقه‌ترین ادعای ۶ کشور مذکور علیه ایران است تا جایی که برخی معتقدند وسیع‌ترین و تندترین ادعاعلیه تمامیت سرزمینی کشورمان پس از حمله عراق در زمان «صدام حسین» به ایران به شمار می‌رود. اما فاز قدرت برداشتن شیوخ

عربی و رویکرد تهاجمی ابوظبی در این مقطع چه علت و معنایی دارد؟ در گام نخست رویکرد خصمانه همسایگان جنوبی به نظر برگرفته از شرایط جدید حاکم بر منطقه است که این تصور را در آن‌ها ایجاد کرده که به طرح چنین اقدام‌های گستاخانه‌ای علیه ایران روی بیاورند. واقعیت این است که پس از جنگ ۱۲روزه، جنگ روانی و حملات سازمان‌یافته از سوی آمریکا و رژیم صهیونیستی به جریان افتاده و تلاش دارند این گونه وانمود کنند که تهران اکنون در معرض تهاجم و در وضعیت ضعف قرار دارد. در این میان شیوخ بی اعتبار عرب به جای قرار گرفتن کنار ایران و در مقابل رژیم صهیونیستی، به زعم خود موقعیت اخیر را فرصت خوبی یافته‌اند تا به طرح ادعاهای گراف‌بردارنده به این امید که نتوانند خواسته‌های خود را در مجامع بی‌دروپیکر جهانی به پیش ببرند. این روند جدید شورای همکاری خلیج فارس البته بازی دقیق و حساب شده در زمین محور غربی – عبری نیز هست. آمریکا و رژیم صهیونیستی این روزها پازل کاملی برای تنش‌زایی علیه کشورمان تدارک دیده‌اند و گام غربی می‌تواند مکمل این تنش‌زایی تعبیر شود. در دو دهه گذشته، رفتار شورای همکاری نسبت به جمهوری اسلامی هر چند خصمانه و متأثر از ساختار امنیتی غربی بوده، ولی معمولاً در سطح موضع‌گیری سیاسی کنترل شده باقی می‌ماند و از گذر از خطوط

فراخبر

دست به ماجراجویی در نقاط مختلف زده و تنها مسلمانان هستند که تاوان توهمات امیرنشین‌ها را می‌دهند که سودان و یمن گواه روشن این مدعاست. در این باره به اظهارات رسانه‌ای علی اکبر ولایتی، مشاور مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل باید اشاره کرد که گفت: «از دولت بی‌مسئولیت و مداخله‌گر امارات باید پرسید، شمار دین چه می‌کردید؟ چرا جزیره «سقطرا» را اشغال کردید؟ آیا پاسخ می‌دهید که با همکاری چه کسانی، از جمله استعمار پیر انگلیس نقشی اساسی در شکل‌گیری گروه‌های شورش در سودان ایفا کردید؟». اما امارات در حالی با اتکا به پول نفتی به دنبال ماجراجویی فراتر از توان خود است که تهران در زمینه هزینه‌سازی برای ابوظبی و به چالش کشیدن آن دستش باز است. با تشدید تنش‌ها با محور غربی که شیوخ عربی به آن دل بسته‌اند و کشیده شدن آن به خلیج فارس و تنگه هرمز، تنها طرفی که متضرر واقعی خواهد بود، همین شیخ‌نشین‌های سرمایه‌دار امارات هستند که در خانه‌شیشه‌ای نشسته و به دیگران سنگ می‌زنند. از سویی نباید از یاد برد که همین چند سال پیش عربستان سعودی به رهبری محمد بن سلمان شاهزاد جوان و جوایی نام خود در پرونده‌های مختلف از لبنان، سوریه و عراق گرفته تا یمن و لیبی با کشورمان سرشاخ شده و مدعی بود جنگ را به داخل ایران خواهد کشاند اما در نهایت به دلیل هزینه‌هایی که مقابل جمهوری اسلامی داد سیاست آشتی جوانانه‌ای مقابل تهران در پیش گرفت.

جمهوری اسلامی در مقابل ماجراجویی‌های حکومت وابسته امارات هم می‌تواند در سودان، یمن و دیگر پرونده‌های منطقه برای طرف مقابل به گونه‌ای هزینه‌تراشی کند که آن‌ها را از اقدام‌های خود پشیمان و منصرف کند.